

Barnafrid ser behov av en konsekvensanalys ur ett barnperspektiv med anledning av den pågående covid-19 pandemin

Nationellt kunskapscentrum Barnafrid vid Linköpings universitet har ett uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn. Utifrån detta uppdrag vill vi **uppmärksamma vikten av en kontinuerlig konsekvensanalys av den pågående covid-19 pandemin ur ett barnperspektiv** med tonvikt på våra barns situation och speciella utsatthet och sårbarhet.

Vid ett eventuellt beslut om stängning av förskolor och skolor bör även barnperspektivet beaktas utöver en analys av effekter på olika samhällsviktiga verksamheter.

Kris- och nödläge är en känd riskfaktor för barns hälsa och välmående inklusive våldsutsatthet. I rådande läge bör alla barn räknas som riskgrupp. De redan kända grupperna med utsatta barn behöver uppmärksammas, men utsattheten kan vara stor även i andra, i nuläget icke identifierade, grupper av barn och ungdomar.

Barns risk för utsatthet hänger ihop med föräldrarnas och det egna nätverkets kapacitet för stöd – något som kan begränsas av pandemin. Således kan även föräldrar som vanligtvis klarar av vardagen och föräldrarollen väl, behöva extra stöd och avlastning. Risker kan minimeras med åtgärder som samhället vidtar under krisen. Mycket hänger ihop med samhällets fortsatta förmåga

- att beakta barnperspektiv och barns bästa i alla beslut som rör barn
- att stödja barn och deras föräldrar

Erfarenhet från tidigare kriser har visat att man lätt frångår rutiner när det råder akut brist på personal och volontärarbetet istället ökar. Det är ytterst viktigt att verksamheterna bedrivs på ett barnsäkert sätt även under krisen.

Den pågående pandemin kommer att blottlägga samhällets svagheter. Samtidigt ges en strategiskt viktig möjlighet till förnyelse, bland annat beträffande implementeringen av barnperspektiv som förhållnings- och arbetssätt i den offentliga förvaltningen. Detta förutsätter att man nu, i början av krisen, markerar tydligt det fundamentala med barnkonventionen som svensk lag. Likaså är det nu dags att kräva att alla verksamheter bedrivs barnsäkert. För detta behöver de yrkesverksamma verksamhetsnära kunskapsstöd och en möjlighet till expertkonsultation.

Sammanfattningsvis konstaterar Barnafrid sålunda följande med stöd av barnkonventionen, och baserat på tillgängligt fakta och vetenskaplig kunskap:

- Att barnens mest kritiska basala behov – näring, sömn, skydd och omvårdnad, hälso- och sjukvård samt information – måste prioriteras i alla lägen.
- Att alla ansträngningar bör göras för att bibehålla de för barnen mest kritiska samhällsfunktionerna såsom förskola och skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst på ett barnsäkert sätt.
- Att barns fundamentala rättigheter och bästa bör säkerställas även under nödläget.
- Att kris- och nödläge är en känd riskfaktor för barns hälsa och välmående inklusive våldsutsatthet. Våld mot barn i sig är ett folkhälsoproblem.

- Alla barn bör räknas som riskgrupp. Risken är högst för barn med individuella riskfaktorer, resurssvaga föräldrar och samtida brist på samhällsstöd.
- Att stöd som erbjuds barn bör vara barnsäkrat och förebyggande insatser behöver initieras omgående.
- Att långsiktigt strategiskt utvecklingsarbete bör fortgå trots krisen. Detta för att garantera förmågan till den nödvändiga strukturella omställningen som pandemin tvingar samhället till – både akut och senare i förloppet.
- Att Sverige som vägvisarland för det globala End Violence-initiativet bör föregå med gott exempel och engagera sig internationellt för att hjälpa de allra mest utsatta barnen.
- Att Barnafrid ser ett behov av att se över möjligheten att involvera den existerande nationella stödstyrkan i planeringen av krisstöd och rehabiliterande insatser för barn i Sverige.

Prioriterade initiala åtgärder utifrån Barnafrids perspektiv är överlevnad, säkerhet och tillgång till hjälp:

- fri lunchlåda med möjlighet att kontrollera barnens mående om skolorna skulle stängas
- säkerhetskontroll av volontärer
- resursförstärkning till barn- och kvalitetssäkrade stödtelefoner/-chattar som riktar sig till barn och ungdomar
- inrättandet av en stöddlinje för de yrkesverksamma som arbetar med barn ("Barnafridslinjen")
- initiera annan form av verksamhetsnära kunskapsstöd för kommuner, regioner, myndigheter och organisation i syfte att barnsäkra verksamheten under den pågående krisen

Barnafrid är en nationell infrastruktur som har i uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn, och som i frågor om barns välmående och hälsa kan ge stöd till andra myndigheter och organisationer.

På Barnafrids vägnar i Linköping den 23 mars 2020

Laura Korhonen, professor i barn- och ungdomspsykiatri
Centrumchef på Barnafrid
laura.korhonen@liu.se, 013-28 11 81